

22-27 Mayıs tarihlerinde Makina Mühendisleri Odası'nca Bursa'da gerçekleştirilen 2. Otomotiv Sempozyumu önemli bir olaydı. Tekstil ürünlerinin önemli uygulama alanlarından biri olan otomobil endüstrisinde kullanılan kumaşlarla ilgili olarak geçen sayıda yer alan bir yazıyı bu sayıda aynı konuda ikinci bir yazı izlemektedir. Mayıs ayının bir başka olayı 31 Mayıs tarihinde İstanbul'da Rieter firmasının düzenlediği bir sempozyumdur. Bu sempozyumun geniş bir özeti de bu sayımızda yer almaktadır.

Tekstil endüstrisinin bir çok alanında yaygın etkinlik gösteren ve ülkemizin en büyük tekstil merkezlerinden biri olan Bursa'nın Organize Sanayi Bölgesinde yer alan tekstil işletmelerinin yapısı ve sorunları da bir başka yazıda ele alınmaktadır. Bu sorunlar içinde şüphesiz ihracat önemli bir yere sahiptir. Uluslararası tekstil ticaretinin koşullarını, kurallarını, geleneğini ve pratiğini, 1960'lı yıllardan bu yana geçirdiği gelişme ve değişimi geniş literatüre dayalı bir çerçevede irdeleyen bir yazı da İngiltere Leeds Üniversitesi'nden gelmiştir. İhracatla ilgili tüm okuyucularımıza yararlı olacağına inanıyoruz.

Tekstille ilgili tüm etkinliklerin daha da artması ve zenginleşmesi dileğimizle ...

Saygılarımızla
YAYIN KURULU

Bursa Organize Sanayi Bölgesi'ndeki Tekstil İşletmelerinin Yapısı ve Sorunları

Gül GÖKAY

Feray Odman ÇELİKÇAPA

Uludağ Üni. İ. İ. B.Fak.İşletme Böl. BURSA

Bu makalede, önce Bursa Organize Sanayi Bölgesi'nde faaliyet gösteren tekstil işletmelerinin yapısı ve sorunları üretim, personel, pazarlama, finansman açısından incelenmiş, daha sonra bu sorunlara çözüm olarak görülen önerilere yer verilmiştir.

THE STRUCTURE AND PROBLEMS OF TEXTILE COMPANIES IN THE ORGANIZED INDUSTRIAL DISTRICT OF BURSA

In this article, the authors analyze the production, financial, personnel, marketing structure and problems of textile companies operating in The Organized Industrial District of Bursa. Then, some suggestions are given in order to solve these problems.

1. GİRİŞ

Türkiye'de geleneksel ve emek yoğun bir sanayi kolu olarak kabul edilen tekstil sanayi, ülke ekonomisine çeşitli şekillerde sağladığı katma değer nedeniyle önemli bir yere sahiptir. 1933 yılında Sümerbank'ın kuruluşu ve I. Beş Yıllık Kalkınma Planı ile bu sanayi alanında önemli ilk adımlar atılmış 1950'yi izleyen yıllarda ve özellikle 1960 sonrası dönemde özel sektör yatırımlarının yoğunlaştığı alanlardan biri olmuştur.

Günümüzde ise tekstil sanayi gerek istihdam, gerekse ihracat açısından önde gelen sanayi kolu niteliğinde olup 1980'li yıllarda iplik, dokuma, boyapre ve konfeksiyon şeklinde entegre bir sanayi olma çalışmaları içindedir. Bu sanayimizin ağırlık merkezlerinden biri de Bursa'dır.

Bursa'daki tekstil sanayii genel olarak incelendiğinde organize ve organize olmamış iki kesim görülmektedir. Organize olmamış tekstil sanayiinde irili ufaklı birçok işletme faaliyet göstermektedir. Bu işletmelerde üretim, atölyelerde geleneksel biçimde sürdürülmekte ve eski teknolojiler kul-

lanılmaktadır. Bu tip işletmelerin Bursa içinde dağılık olması ve bunlarla ilgili düzenli bilgilerin elde edilmesi zor olduğundan bu makalede inceleme konusu olarak Bursa Organize Sanayi Bölgesi'ndeki tekstil işletmeleri ele alınmıştır.

Organize Sanayi Bölgesi'nde faaliyetini sürdüren 41 tekstil işletmesi bulunmaktadır. Bu işletmelerden çoğunluğu dokuma ve iplik, daha az bir kısmı boyapre alanında faaliyetlerini sürdürmektedir. Bu işletmelerin yapısı ve sorunları incelenirken bunlar üretim, finansman, personel, ve pazarlama şeklinde sınıflandırılmış ve her grup kendi içinde incelenmiştir.

2. ÜRETİM YAPISI VE SORUNLARI

Tekstil sanayiinde pamuk, yün gibi doğal hammaddeler ile akrilik, polyester gibi sentetik hammaddeler kullanılmaktadır. Özellikle pamuk üretimi açısından üstünlüklere sahip Türkiye'de daha çok doğal hammadde kullanımı olmaktadır. Bursa ise sentetik hammaddeyi üreten ve kullanan işletmeler açısından Türk Tekstil Sanayiinde önemli bir paya sahiptir.

Bursa Sanayi Bölgesi'ndeki tekstil işletmelerinde kullanılan hammadde veya malzemenin yaklaşık yarısı ülke içinden temin edilirken, doğal bir sonuç olarak bu oranın yüksek olması dışa bağımlılık ve hammadde maliyetleri açısından işletmeleri olumlu yönde etkilemektedir. Bu işletmelerin stoklarının devir süresi 1-3 ay arasında değişirken büyük bölümü stokları için yeterli depolama imkanlarına sahip bulunmaktadır.

Malzeme tedarikinde karşılaşılan sorunların başında ise fiyat değişkenliği gelmektedir. Dış alımlardaki kur ayarlamaları ve yüksek enflasyonun etkisi hammadde ve malzeme fiyatlarının belirsiz bir ortamda oluşmasına bu da yüksek maliyet sorununa neden olmaktadır. Zaten genel olarak Türk Tekstili'nin pamuk ipliği üretimi dışında hammadde girdilerinde diğer ülkelere göre yüksek maliyet söz konusudur [BCG-3, 1985]. Teradikteki diğer sorunlar ise önem sırasına göre kalite ve standardizasyon, temin edilip edilememe belirsizliği, monopol durumundaki tedarikçi işletmeler ve teslimdeki gecikmeler şeklindedir.

Sanayi Bölgesindeki bu tekstil işletmelerini, seri üretimden ziyade sipariş üzerine üretim yaptıkları ve yaklaşık beşte birinin yan sanayi nitelikli iş aldığı görülmektedir. Burada dikkati çeken nokta, genellikle tekstil sanayiinde yaygın olan fason işlerin oranının Bursa Organize Sanayi Bölgesi'nde düşük olmasıdır.

Türk Tekstil Sanayiinde kurulu kapasite açısından iplik, boyapreden çok dokumada sorunlar vardır [Alptekin, 1982]. Bursa, Sanayi Bölge-